Registratienummer: **121128** / 121146

Raadsvoorstel

Datum vergadering:	26 februari 2026
Agendapunt:	8
Onderwerp:	Transitieplan Omgevingsplan gemeente Bernheze
Portefeuillehouder:	wethouder Edwin Daandels

Heesch, 13 januari 2026

Inleiding
Met de komst van de Omgevingswet moet elke gemeente vóór 2032 één samenhangend omgevingsplan hebben. Nu zijn de regels voor de fysieke leefomgeving nog verspreid over onder andere bestemmingsplannen, de Verordening Fysieke Leefomgeving en de zogenoemde bruidsschat (de regels die het Rijk aan gemeenten heeft overgedragen bij de inwerkingtreding).

Het transitieplan beschrijft hoe Bernheze deze grote opdracht uitvoert omdat we niet alles tegelijkertijd kunnen doen Dat vraagt om keuzes. Het transitieplan geeft aan hoe we gaan komen tot één samenhangend omgevingsplan.

De aanpak sluit aan bij de richting die de raadswerkgroep Omgevingswet in 2021 al meegaf:
- Stap voor stap werken (gefaseerd).
- Een uitnodigende 'ja, mits'-houding (ruimte voor initiatieven).
- Aanvankelijk beleidsneutraal opbouwen.
- De winkel blijft open: dienstverlening loopt door, ook terwijl het plan wordt opgebouwd.

Met het vaststellen van dit transitieplan geeft u kaders mee voor de jaren tot 2032.

Voorstel
1. Het Transitieplan Omgevingsplan gemeente Bernheze vast te stellen als de basis voor de transitieperiode tot 2032.

Argumenten
1.1 Het transitieplan borgt dat we voldoen aan wettelijke verplichtingen voor 2032.
De Omgevingswet verplicht gemeenten om uiterlijk op 1 januari 2032 één actueel en integraal omgevingsplan te hebben. Om dit te bereiken moeten we flink wat werk verzetten. Het is niet alleen een actualisatie van alle ruimtelijke plannen en een technische omzetting van andere regels over de fysieke leefomgeving. Het samenbrengen van alle regels in één omgevingsplan, mét nieuwe software én terwijl de 'winkel openblijft' betekent een heel nieuwe manier van werken en beheer. Daarom is het van belang dat we de juiste stappen op het juiste moment zetten. Het transitieplan beschrijft hoe wij aan deze wettelijke opgave voldoen en welke prioriteiten we stellen. Zonder deze planmatige aanpak bestaat het risico dat de deadline niet haalbaar is.

1.2 Het transitieplan biedt duidelijkheid over de aanpak en fasering.
Het transitieplan laat zien hoe wij stap voor stap toewerken naar één samenhangend omgevingsplan. Daarbij sluiten we aan bij de richting die de raadswerkgroep Omgevingswet in 2021 heeft meegegeven: het omgevingsplan aanvankelijk beleidsneutraal opbouwen en werken vanuit een realistische, geleidelijke aanpak.
Die lijn is in dit transitieplan verder uitgewerkt tot een concrete werkwijze: we verhuizen eerst de bestaande regels beleidsneutraal naar de nieuwe structuur. Dat geeft rust, voorkomt vertraging

en zorgt ervoor dat we de digitale en juridische basis van het omgevingsplan snel op orde krijgen.

Door de werkzaamheden te faseren en vaste wijzigingsrondes in te voeren ontstaat duidelijkheid over wat wanneer wordt opgepakt. Voor u als raad, inwoners, bedrijven en initiatiefnemers wordt het proces hierdoor voorspelbaar en beheersbaar.

1.3 Het transitieplan maakt inzichtelijk wanneer en hoe u betrokken wordt
Het transitieplan bevat een globale planning tot 2032, waarin per fase is aangegeven welke rol de gemeenteraad vervult. Daarmee wordt inzichtelijk wanneer kaderstelling, besluitvorming en evaluatie aan de orde zijn en hoe dit zich verhoudt tot delegatie aan het college.

De transitie verloopt in drie hoofdfasen:

Fase	**Rol van de gemeenteraad**
Opstartfase (2024–Q1 2026)	Vaststellen van het transitieplan, bepalen van prioriteiten, goedkeuren van de aanpak voor eerste wijzigingsrondes.
Opbouwfase (2026–2027)	Vaststellen van basisregeling in het omgevingsplan, inclusief het bewaken van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en participatieverantwoording, sturing op prioritering en tempo, bewaken van de samenhang, vaststelling participatiebeleid, evaluatie van delegatie en participatie. De basisregeling komt door middel van meerdere wijzigingsbesluiten door de raad (tenzij gedelegeerd op grond van de Delegatieverordening) gefaseerd tot stand.
Verdiepingsfase (2028–2032)	Integratie van beleid, bespreking van strategische keuzes, evaluatie en bijstelling van regels.

1.4 Het transitieplan verduidelijkt de rol- en bevoegdheidsverdeling tussen raad en college
Het transitieplan is een kaderstellend document. Met het vaststellen daarvan geeft de raad richting aan de aanpak, fasering en uitgangspunten voor de transitie naar één omgevingsplan. Daarmee vervult de raad haar kaderstellende en controlerende rol zoals bedoeld in artikel 169 van de Gemeentewet.
Het college is op grond van artikel 160 van de Gemeentewet verantwoordelijk voor de voorbereiding van omgevingsplanwijzigingen. De vaststelling van omgevingsplanwijzigingen vindt plaats door de raad, tenzij deze bevoegdheid is gedelegeerd op grond van de Delegatieverordening Bernheze.

Door deze rolverdeling expliciet te maken, is helder welke besluiten door de raad worden genomen en welke verantwoordelijkheden bij het college liggen gedurende de transitieperiode.

1.5 U geeft met het vaststellen van het transitieplan invulling aan uw kaderstellende rol.
De gekozen werkwijze sluit direct aan bij de richting die de raadswerkgroep eerder meegaf:

- Stap voor stap werken (gefaseerd).
- Een uitnodigende 'ja, mits'-houding (ruimte voor initiatieven).
- Aanvankelijk beleidsneutraal opbouwen.
- De winkel blijft open: dienstverlening loopt door, ook terwijl het plan wordt opgebouwd.

Het expliciet vastleggen van deze uitgangspunten in het transitieplan zorgt voor herkenbare, bestuurlijk gedragen keuzes die richting geven aan de verdere uitvoering.

Omdat het transitieplan het karakter heeft van een kaderstellend document, is ervoor gekozen dit plan door de gemeenteraad vast te laten stellen. Daarmee wordt de raad in staat gesteld om kennis te nemen van de voorgenomen aanpak en fasering, hierover richtinggevende kaders te stellen en waar nodig vragen of aandachtspunten mee te geven, terwijl de uitvoering bij het college blijft.

1.6 Het transitieplan zorgt voor bestuurlijke voorspelbaarheid.
Het plan geeft aan welke onderwerpen wanneer aan u worden voorgelegd, voor besluitvorming met wijzigingsbesluiten en ter informatie met NTI's. Dit ondersteunt een voorspelbare besluitvorming en zorgt dat u tijdig en op het juiste moment betrokken wordt.

1.7 Het transitieplan versterkt interne samenwerking en verantwoordelijkheid.
De opgave om te komen tot één omgevingsplan raakt alle beleidsvelden in het fysiek domein. Het transitieplan beschrijft hoe teams samenwerken, welke rollen en verantwoordelijkheden gelden en hoe we kennis borgen. Hiermee ontstaat een gedeelde werkwijze binnen de organisatie.

1.8 Het transitieplan maakt keuzes transparant richting inwoners en initiatiefnemers.
Tijdens de transitie "blijft de winkel open", wat wil zeggen dat we nieuwe initiatieven ruimte blijven bieden. Door de aanpak en fasering expliciet vast te leggen, ontstaat duidelijkheid voor inwoners, ondernemers en initiatiefnemers over wat zij kunnen verwachten. Dit ondersteunt een betrouwbare dienstverlening en maakt communicatie voorspelbaar.

1.9 *Het transitieplan zorgt dat nieuwe beleidsontwikkelingen op het juiste moment worden verwerkt.*
Het omgevingsplan is geen instrument om nieuwe beleidsinhoud te ontwikkelen. In de beleidscyclus worden beleidsambities eerst uitgewerkt in programma's; pas daarna worden benodigde regels in het omgevingsplan opgenomen.
Daarom legt het transitieplan vast dat nieuw beleid pas na bestuurlijke vaststelling en na het doorlopen van het participatieproces wordt verwerkt. Participatie vindt dus plaats bij de beleidsvorming zelf, niet bij de juridische doorwerking daarvan in het omgevingsplan. Dit voorkomt dat participatie zich verplaatst naar een juridisch- technische fase waarin weinig ruimte is voor inhoudelijke afwegingen.
Wanneer we ervoor zouden kiezen om beleidsontwikkeling meteen te koppelen aan de omzetting naar het omgevingsplan, zouden beleidsdiscussies vermengen met technische omzettingsvraagstukken, wat leidt tot vertraging, onduidelijkheid en extra participatiedruk op het verkeerde moment.

Door een duidelijke volgorde aan te houden — eerst beleid ontwikkelen en participatie organiseren, daarna juridisch doorwerken in het omgevingsplan — blijft het proces beheersbaar, voorspelbaar en begrijpelijk voor inwoners en initiatiefnemers.

1.10 Het transitieplan maakt efficiënte inzet van capaciteit mogelijk.
De hoeveelheid werk is groot en er zijn veel afhankelijkheden. Door te werken volgens een planmatige aanpak worden capaciteit, planning, prioriteiten en werkverdeling inzichtelijk en beheersbaar, waardoor de opgave uitvoerbaar blijft.

Risico's
N.v.t.

Kosten en dekking
De kosten van de transitie naar één samenhangend omgevingsplan worden gedekt uit structurele en incidentele middelen. De incidentele middelen worden via de reguliere planning & control cyclus beschikbaar gesteld. Op dit moment zijn de volgende bedragen bekend:

- 2026: € 530.000 (begroting)
- 2027: € 420.000 (kadernota)
- 2028: € 300.000 (kadernota)
- 2029: € 180.000 (kadernota)

De kosten voor 2026 zijn opgenomen in de begroting 2026. Voor de jaren daarna zijn de budgetten opgenomen in de Kadernota. Jaarlijks worden deze budgetten opnieuw beoordeeld en zo nodig bijgesteld.

Naast de incidentele middelen wordt ook gebruik gemaakt van de inzet van structurele ambtelijke capaciteit vanuit de betrokken teams. Gedurende het transitieproces zal het aandeel van de structurele inzet groter worden omdat steeds meer werkzaamheden in de reguliere organisatie ingebed kunnen worden.
Dit voorstel vraagt nu geen aanvullende financiële middelen.

Vervolg
Wij zijn de eerste wijziging(en) onder de nieuwe werkwijze aan het voorbereiden. De eerste wijziging omvat inhoudelijk de beleidsneutrale verhuizing van regels uit de Verordening Fysieke Leefomgeving. Het college is hiertoe bevoegd op grond van de Delegatieverordening Bernheze. Uw raad is aan de start van deze wijzigingsprocedure – begin 2026- door middel van een Notitie ter Informatie geïnformeerd. In de Nota van Uitgangspunten staat niet alleen hoe en wanneer belanghebbenden worden betrokken, maar ook de uitgangspunten voor deze wijziging. Daarom gebruiken wij de NvU als participatiekader voor deze omgevingsplanwijziging. Het verdere proces per omgevingsplanwijziging en de rol van uw raad staan omschreven in het transitieplan.

Evaluatie
Het transitieplan is een dynamisch document. Werkenderwijs zullen wij er wellicht achter komen dat de uitgangspunten of aanpak moet worden bijgesteld. Via de reguliere planning en controlcyclus houden wij u op de hoogte. Indien nodig leggen wij uw raad een nieuwe versie van het transitieplan voor.

Bijlage(n):

- Transitieplan Omgevingsplan gemeente Bernheze (121128/121145)

Burgemeester en wethouders,

Martin van Vliet
secretaris

Mark de Man
burgemeester